

CUPRINS:

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea) ... 7

În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner ... 11

Cuvânt înainte (Marie Steiner) ... 13

Faust-ul goethean din punctul de vedere al științei spirituale ... 20

Conferință publică, Strasbourg, 23 ianuarie 1910

Raportul dintre *Faust-ul* goethean și Goethe ... 45

Berlin, 17 decembrie 1911

Faust în căutarea izvorului vieții îmbibat de Christos ... 63

Dornach, 4 aprilie 1915, după reprezentarea euritmico-dramatică a scenei „Noapte de Paști”

Pătrunderea lui Faust în lumea spirituală ... 81

Dornach, 11 aprilie, după un program euritmico-dramatic

Dispoziție de Rusalii. Inițierea lui Faust cu Spiritele Pământului ... 106

Dornach, 22 mai 1915, după reprezentarea euritmico-dramatică a primei scene din Faust, partea a doua

Faust, cel mai mare poem al căutării năzuitoare din lume.

Fantasmagoria clasică ... 131

Dornach, 30 mai 1915

Înălțarea la Cer a lui Faust ... 155

Dornach, 14 august 1915

Cunoaștere mistică și revelare spirituală a naturii. Percepere a spiritelor ... 170

Dornach, 15 august 1915, după reprezentarea euritmico-dramatică a scenei cu înălțarea la Cer a lui Faust

Împărăția mumelor. Mater gloriosa ... 191

Dornach, 16 august 1915

Înțelepciune – Frumusețe – Bunătate. Michael – Gabriel – Rafael ... 210

Dornach, 19 august 1916, după reprezentarea euritmico-dramatică a pasajelor „Închinare” și „Prolog în Cer”

Importanța istorică a lui *Faust* ... 233

Dornach, 20 august 1916, după câteva scene reprezentate sub formă euritmico-dramatică: „Închinare”, „Preludiu în teatru”, „Prolog în Cer”

„Punerea în mormânt”. Natura lemurilor, a diavolilor grași și a celor slabi, uscățivi ... 252

Dornach, 4 septembrie 1916

Privirile aruncate de Goethe în misterele existenței umane ... 275

Dornach, 9 septembrie 1916, după reprezentarea euritmico-dramatică a scenelor „Miezul nopții / și „Punerea în mormânt” – Perspective asupra adevăratelor realități căutate de Goethe ... 297

Dornach, 10 septembrie 1916

Goethe în căutarea străfundurilor devenirii și ale misterelor lumii în *Faust-ul* său. Ispitirea luciferică și ahrimanică ... 321

Dornach, 11 septembrie 1916, după reprezentarea euritmico-dramatică a scenelor „Miezul nopții” și „Punerea în mormânt”

Note ... 345

FAUST-UL GOETHEAN DIN PUNCTUL DE VEDERE AL ȘTIINȚEI SPIRITUALE

Conferință publică, Strasbourg, 23 ianuarie 1910

Știința spirituală, care dorește să prindă rădăcini în curentul vieții culturale moderne, nu pretinde că este ceva nou, și ea se deosebește tocmai prin aceasta de multe concepții despre lume și alte orientări spirituale ce răsar pretutindeni, care cred că își pot dovedi dreptul la existență prin faptul că pretind a spune ceva nou într-o problemă sau alta a vieții spirituale. Dimpotrivă, ceea ce numim știință spirituală trebuie să scoată în evidență faptul că izvoarele cunoștințelor comunicate de ea și ale vieții ei au existat în același fel în toate vremurile în care oamenii au gândit, în care oamenii au căutat să găsească răspuns la întrebările și enigmele supreme ale existenței. Am avut ocazia să subliniez acest lucru adeseori, și în acest oraș, când am avut onoarea de a ține aici conferințe.

Trebuie să fie deosebit de incitant să studiezi din acest punct de vedere nu numai diferitele religii, diferitele concepții despre lume, așa cum au apărut ele în evoluția omenirii, ci și să privești în această lumină unele personalități mai apropiate de noi. Fiindcă, dacă e ceva adevărat în știința spirituală, atunci măcar un sâmbure al acestor adevăruri trebuie să se găsească la toți aceia care au căutat în mod energic și onest cunoașterea și existența demnă de numele de om.

Când se vorbește astăzi despre știința spirituală, se fac auzite dintr-o parte sau alta cele mai diverse păreri, și acela care nu a pătruns destul de adânc în domeniul respectiv, acela care și-a procurat o cunoaștere superficială din câte o conferință sau broșură, va lua știința spirituală, după cum este punctul său de vedere, drept o fantasmagorie sau o visătorie a câtorva oameni străini de lume, care își fac niște reprezentări curioase despre viață și substraturile ei. Trebuie să admitem întru totul că, dacă cineva nu privește lucrurile mai exact, o asemenea părere poate părea de înțeles, căci, deși astăzi nu poate fi vorba de a avea drept premisă o temă specială, trebuie să atragem, totuși, atenția asupra câtorva adevăruri de bază ale acestei științe spirituale. Și deja, când acestea sunt numite și caracterizate, în sufletele contemporanilor noștri se va putea face simțit într-un mod absolut onest sentimentul: Ah, ce ciudățenie o mai fi și asta!

În total, știința spirituală, dacă e luată în serios, are la bază faptul că se presupune: Ceea ce ne înconjoară în lumea senzorială, ceea ce noi putem percepe cu simțurile, ceea ce putem înțelege cu mintea, cu intelectul legat de simțurile noastre nu e lumea întreagă, în spatele a tot ceea ce este senzorial se află o lume spirituală. Și această lume spirituală nu se află într-o sferă transcendentă nedefinită, ci există mereu de jur împrejurul nostru, la fel cum în jur există fenomenele de lumină și culoare. Dar, pentru ca noi să știm ceva despre ceea ce există de jur împrejurul nostru, e necesar să avem un organ cu care să percepem aceste lucruri. Și, la fel cum orbul din naștere nu poate vedea culoarea și lumina, nici omul din epoca noastră nu poate percepe, de regulă, cu facultățile sale obișnuite, realitățile și entitățile spirituale care există de jur împrejurul nostru. Dar, dacă avem norocul de a opera un orb din naștere, atunci pentru el va veni momentul trezirii ochiului, și ceea ce înainte nu exista pentru el, lumina și culorile, se revarsă acum în interiorul lui. Din momentul operației, pentru el aceasta va fi o lume perceptibilă. Tot așa există și pe tărâmul spiritual o trezire superioară, acea trezire prin care un om devine un inițiat în lumea spirituală. Ca să vorbim ca Goethe: există ochi spirituali și urechi spirituale, numai că, de regulă, sufletele umane nu au ajuns atât de departe încât să se poată folosi de aceste organe. Dacă aplicăm însă mijloacele și metodele prin care aceste forțe ajung să existe, atunci în noi se petrece, pe un tărâm mai înalt, ceva asemănător cu ceea ce se petrece pentru un orb din naștere care e operat și spre care năvălește atunci lumea culorilor și a luminii. Când i se deschid ochii și urechile, omul devine o ființă care s-a trezit. De jur împrejurul lui este o nouă lume, o lume care a existat mereu, dar pe care el o poate percepe numai începând cu momentul trezirii. Dar atunci, când a ajuns până aici, omul învață să-și însușească anumite cunoștințe, niște cunoștințe care luminează viața, niște cunoștințe care ne pot da forță și siguranță pentru munca noastră, care ne dau posibilitate a de a vedea în mod intim esența menirii omului și tainele destinului.

Vom vorbi numai în sens de pregătire despre una dintre aceste cunoștințe, despre unul dintre adevărurile care trebuie să-i pară adesea omului actual, dacă nu smintit, totuși bizar și

fantasmagoric.

E un adevăr care nu e altceva decât o reînviere a unui proces de cunoaștere străvechi, continuarea sa pe un tărâm superior, un adevăr care pentru un tărâm inferior a fost cucerit de-abia cu relativ puțin timp în urmă. În general, oamenii au o memorie scurtă pentru marile evenimente ale lumii spirituale, și de aceea azi ei se gândesc prea puțin la faptul că în secolul al XVII-lea nu numai oamenii neînvățați, ci chiar oamenii erudiți credeau că din nămolul râurilor se dezvoltă animale inferioare, ba chiar viermi și pești. Marele naturalist *Francesco Redi* a fost primul care a atras atenția asupra faptului că nicio râmă, niciun pește nu cresc din nămolul mort al râurilor, dacă n-a existat mai înainte în ei un embrion de râmă, un embrion de pește. El e acela care a rostit principiul că ceva viu nu poate proveni decât din ceva viu-și de” aici ne dăm seama că numai o observație inexactă ne poate face să credem că din nămolul de râu lipsit de viață poate crește ființa vie a unui pește sau a unui vierme. O observare mai exactă arată că noi trebuie să ne întoarcem până la embrionul viu și că doar acest embrion viu poate să atragă din mediul înconjurător forțele care există, pentru a duce la cea mai mare dezvoltare ceea ce e viu în embrion.

Remarca lui Redi, că ceva viu se dezvoltă numai din ceva viu, este considerată astăzi în știință ceva de la sine înțeles. Dar când Redi a făcut, odinioară, această afirmație, el abia a scăpat de soarta lui *Giordano Bruno*. Așa merg lucrurile în evoluția omenirii. Un asemenea adevăr trebuie cucerit în așa fel încât primii care-l exprimă sunt excomunicați, sunt declarați eretici, pe urmă el devine ceva de la sine înțeles, un bun comun al omenirii. Ceea ce a făcut Redi pentru științele naturii trebuie să se facă astăzi pentru spirit, prin știința spirituală, prin faptul că acea afirmație, făcută de Redi cu privire la științele naturii, va fi transferată de la cunoștințele despre ochiul spiritual trezit și despre urechea spirituală treziră pe tărâmul sufletesc. Iar aici afirmația sună așa: Ceva spiritual-sufletesc poate lua naștere numai din ceva spiritual-sufletesc. – Adică, e un mod inexact de a privi lucrurile dacă, văzând cum un om intră în existență, credem că tot ceea ce intră în viață provine exclusiv de la tată, de la mamă și de la strămoși. După cum în cazul râmei în curs de formare trebuie să ne întoarcem la embrionul de râmă viu, în cazul omului care se dezvoltă din embrion, devenind o ființă anume, trebuie să ne întoarcem la o existență spirituală anterioară, și să fim edificați asupra faptului că această ființă, care intră prin naștere în existență, atrage de la strămoșii săi trupești doar forța pentru dezvoltarea sa, la fel cum embrionul de râmă atrage forța din mediul înconjurător lipsit de viață. Și, dacă este extinsă în mod corespunzător, fraza: Ceva viu poate proveni numai de la ceva viu devine cealaltă frază: Viața actuală, care intră în existență prin naștere, nu provine de la niște strămoși fizici, ci ne conduce înapoi, de-a lungul secolelor, spre o existență spiritual-sufletească anterioară. – Iar dacă vă adânciți și mai mult în problemă, veți vedea că se arată în mod absolut științific că nu există o singură viață pământească, ci nenumărate vieți pământești, că ceea ce există în noi acum, între naștere și moarte, este repetarea a ceva spiritual-sufletesc care a existat deja pe alte trepte de viață anterioare, și că actuala noastră viață este, la rândul ei, punctul de plecare pentru alte vieți ce vor urma. Ceva spiritual-sufletesc provine din ceva spiritual-sufletesc, care a existat înainte de naștere, care coboară din lumea spirituală aici, jos, și se manifestă în încarnări fizice. Vedem acum cu totul altfel, dacă avem în fața noastră, de exemplu, un copil, care dezvoltă treptat forțele existente în el. Vedem, la naștere, cum pe chipul lui există ceva nedefinit, vedem cum din interiorul lui se dezvoltă tot mai precis ceea ce nu vine de la ereditate, ci din alte vieți anterioare.

Vedem cum acest centru al spiritual-sufletescului se dezvoltă mereu mai departe, prin talente, începând cu nașterea.

Aceste lucruri le are de spus știința spirituală cu privire la viețile pământești repetate. Poate că azi este o visătorie, așa cum a fost considerat o visătorie ceea ce a spus Francesco Redi în secolul al XVII-lea. Dar ceea ce azi e considerat visătorie va deveni ceva de la sine înțeles într-un viitor nu prea îndepărtat, iar propoziția: Ceva spiritual-sufletesc provine de la ceva spiritual-sufletesc va deveni un bun general al omenirii.

Astăzi ereticii nu mai sunt tratați ca în trecut. Ei nu mai sunt trimiși pe rug, dar sunt priviți drept niște proști și visători, care vorbesc pe baza unei fantezii arbitrare. Oamenii își bat joc de ei și se

așază pe scaunul înalt al științei, spunând că aceste lucruri nu sunt compatibile cu o știință adevărată, neștiind că știința adevărată, veritabilă, este aceea care cere acest adevăr. Și acum noi putem menționa sute de asemenea adevăruri, care ne-ar arăta că știința spirituală poate lumina viața, arătând că în om zace un sâmbure ființial nemuritor, care trece, prin moarte, în lumea spirituală și, după ce și-a împlinit misiunea, se reîntoarce în existența fizică, pentru a aduna experiențe noi, pe care, prin moarte, le duce iarăși sus, în lumile spirituale. Am vedea că legăturile care se înnoadă de la om la om, de la suflet la suflet, pe toate tărâmurile vieții, acele tendințe ale inimii care merg de la suflet la suflet și care altfel rămân neexplicate pot fi explicate prin faptul că au fost înnodate în niște condiții de viață anterioare. Și că legăturile spirituale interioare pe care le înnodăm astăzi nu încetează să existe – când moartea trece peste existență, că legăturile de viață ce trec de la suflet la suflet sunt nemuritoare ca sufletul uman însuși, că ele trăiesc în trecerea prin lumea spirituală și se vor însufleți iarăși în alte condiții de viață pământească și în noi încarnări. Și e o problemă a evoluției faptul că oamenii își vor aminti trăirile anterioare avute pe Pământ, lucrurile prin care au trecut din punct de vedere spiritual-sufletesc în alte vieți și stări de existență trecute.

Asemenea adevăruri se vor încetățeni, într-un viitor nu prea îndepărtat, în viața umană, drept lucruri necesare, și oamenii vor sorbi forță, speranță și încredere din asemenea premise. Azi noi putem vedea numai că un număr relativ mic de oameni sunt atrași, prin simțul lor sănătos pentru adevăr, spre ceea ce au de vestit cercetătorii spirituali, pe baza trăirilor avute de ei în lumea spirituală. Dar cunoștințele spiritual-științifice vor deveni un bun comun al omenirii și se transpun în viața ei în cadrul unei căutări serioase a adevărului.

Cei care au mers pe căile căutărilor serioși ai adevărului au plăsmuit mereu, în tot ceea ce au dat omenirii, marile comori de înțelepciune și cunoștințele pe care știința spirituală le aduce azi din nou.

În fața sufletului nostru va păși un exemplu, sub forma unei personalități care e aproape de viața noastră modernă: exemplul lui Goethe și, la el, ceea ce l-a preocupat de-a lungul întregii vieți, drept opera cea mai vastă și mai măreață: drama *Faust*.

Dacă ne apropiem de Goethe și încercăm să proiectăm lumină asupra căutărilor sale, putem începe relativ devreme. Se poate spune că, la Goethe, recunoaștem din întreaga predispoziție a ființei sale cum erau în el sufletul și spiritul. Tot ceea ce căuta impetuos să găsească spiritual în spatele fenomenelor lumii senzoriale a fost în el o predispoziție timpurie. Îl vedem pe băiatul Goethe, în vârstă de șapte ani, care ar fi putut să-și asimileze de la cei din jur niște reprezentări obișnuite, așa cum își asimilează un băiat, pentru a-și forma prima reprezentare sufletească. Așa ceva nu-l mulțumește; o Spune el însuși în *Poezie și adevăr*. Vedem acolo cum băiatul de șapte ani începe să facă ceva cu totul ieșit din comun, demn de luare-aminte, pentru a da expresie dorului său după divin. Băiatul